

Sygn. akt I ACa 1105/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu - Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Gulczyńska (spr.)
Sędziowie:	SA Jan Futro SA Mikołaj Tomaszewski
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. N. i P. O.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - (...) w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów i pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 26 września 2012 r., sygn. akt XII C 2526/09

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1 i 3 i:

1. w punkcie 1 oddala powództwo;
2. w punkcie 3 kosztami postępowania obciąża każdego z powodów w 10 % a pozwanego w 80 % i:
  - a) zasądza od każdego z powodów na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa po 1.319,50 zł;
  - b) nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Poznaniu od pozwanego 775,56 zł, a od powodów po 4.448,30 zł;

II. oddala apelację powodów;

III. zasądza od każdego z powodów na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa po 1.417,77 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

IV. nakazuje ściągnąć od każdego z powodów na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Poznaniu po 2.335,50 zł tytułem opłaty od apelacji, od uiszczenia której pozwany był zwolniony.

/-/M. Gulczyńska /-/M. Tomaszewski /-/J. Futro

UZASADNIENIE

Powodowie A. N. i P. O. wnieśli o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – (...) w (...) kwoty 93 407,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia następnego po dniu doręczenia odpisu opinii biegłego J. P. stronie pozwanej do dnia zapłaty.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powodów po 46 703,75 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2012 r. do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie oddalił powództwo; kosztami procesu obciążył strony stosunkowo: powodów w 28%, a pozwanego w 72% i na tej podstawie zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 7 883,46 zł tytułem kosztów sądowych; nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 3 877,76 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych; zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5 844,24 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwotę 2 268 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia i rozważania.

Powodowie są współwłaścicielami po 1/2 części nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) obręb S. stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 1221 m², zabudowanej parterowym budynkiem pierwotnie o funkcji usługowej – pracowni krawieckiej, częściowo przekształconym na podstawie decyzji z dnia 9 sierpnia 2006 r. na budynek mieszkalny o powierzchni użytkowej 186 437 m².

Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody (...) nr(...)z dnia 31 grudnia 2007 r., zmieniającym Rozporządzenie Wojewody (...) nr (...) z dnia 17 grudnia 2003 r., przedmiotowa działka znalazła się w strefie I (...) ograniczonego (...). Powołane wyżej Rozporządzenie Wojewody weszło w życie 22 lutego 2008 r. Uprzednio nieruchomość powodów znajdowała się w strefie C.

Rozwiązania architektoniczno-konstrukcyjne przedmiotowego budynku nie spełniają warunków ochrony akustycznej dla zmierzonego i istniejącego w miejscu lokalizacji budynku powodów miarodajnego poziomu dźwięku A w wysokości 90 dB. W związku z powyższym zachodzi konieczność podniesienia izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych parteru budynku w zakresie ścian zewnętrznych, okien i stropodachów. Wartość nakładów koniecznych do poniesienia przez powodów w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego budynku mieszkalnego wynosi 93 407,50 zł z podatkiem VAT.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powodów znajduje uzasadnienie w treści art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. W miejscu lokalizacji budynku mieszkalnego powodów przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu i w związku z tym występuje niedobór izolacyjności akustycznej w jego pomieszczeniach. Ustalając wysokość koniecznych nakładów na nieruchomość na podstawie opinii biegłego, Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powodów kwotę wskazaną w wyroku.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. Sąd Okręgowy zasądził odsetki od dnia wydania wyroku, uznając, że ustalenia poczynione w toku postępowania przesądziły o odpowiedzialności pozwanego i o rozmiarach szkody poniesionej przez powodów na skutek wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska (...) P.-K.. O kosztach postępowania Sąd orzekł mając na uwadze, że powodowie wygrali niniejsze postępowanie w 72% i na podstawie art. 100 zdanie 1 k.p.c. sąd rozdzielił koszty stosunkowo.

Powyższy wyrok apelacjami zaskarżyły obie strony.

Pozwany zaskarżył wyrok w części zasądzonej roszczenie na rzecz powodów oraz w zakresie, w jakim sąd obciążył pozwanego kosztami procesu, zarzucając wyrokowi nierozpoznanie istoty sprawy.

Wniósł o jego zmianę i oddalenie powództwa oraz obciążenie powodów kosztami postępowania. Złożył także wniosek o zasądzenie od powodów kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Pozwani zaskarżyli wyrok w części oddalającej powództwo, stawiając zarzuty naruszenia:

- art. 455 k.c. i 481 § 1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że odsetki mają charakter waloryzacyjny, a nie kompensacyjny;
- art. 455 k.c. i 481 § 1 k.c. poprzez ich niezastosowanie i zasądzenie odsetek ustawowych od daty wyroku, a nie od daty opinii biegłych ustalających wysokość szkody;
- art. 455 k.c. i 481 § 1 k.c. poprzez ich niezastosowanie i niezbadanie czy zachodzą szczególne okoliczności przemawiające za przyjęciem innej daty zasądzenia odsetek, aniżeli data wyrokowania;
- art. 363 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że ustalenie odszkodowania zgodnie z normą prawną wyrażoną w tym przepisie wyłącza zasądzenie odsetek od daty wcześniejszej niż data wyrokowania;
- art. 363 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że wyłącza on zastosowanie art. 455 i 481 § 1 k.c.;
- art. 363 § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i brak zbadania czy w okresie trwania postępowania dochodziło do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza, zmiany wysokości odsetek ustawowych i czy ustalone w wyroku odszkodowanie jest wyższe niż odszkodowanie pierwotnie zgłoszone w pozwie i wartości odsetek wyliczonych od daty opinii biegłych;
- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów i przyjęcie, że powodowie nie wykazali szkody na dzień opinii biegłych;
- art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP poprzez „zwolnienie” pozwanego z obowiązku naprawienia szkody w pełnej wysokości, naruszenie zasady równości stron, naruszenie prawa ochrony własności;
- art. 1 Protokołu Nr 1 do Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez zwolnienie pozwanego z obowiązku naprawienia szkody w pełnej wysokości, naruszenie zasady równości stron, rażące naruszenie prawa ochrony własności.

Stawiając powyższe zarzuty wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części (pkt 2 wyroku) poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów odsetek ustawowych w kwocie po 4.314,09 zł tj.:

- od kwot po 60 000 zł od dnia 5 stycznia 2012 r. do dnia 25 września 2012 r.;
- od kwot po 33 407,50 zł od dnia 18 stycznia 2012 r. do dnia 25 września 2012 r.

Wnieśli także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej.

W odpowiedziach na apelacje strony wniosły o oddalenie apelacji stron przeciwnych i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zasadna okazała się apelacja pozwanego, choć z innych niż wskazane w niej pierwotnie względów.

Sąd Apelacyjny rozpoznając apelację od wyroku częściowego, rozstrzygającego o odszkodowaniu w związku z utratą wartości nieruchomości powodów, przesądził m.in. kwestie prekluzji. Uznał mianowicie, że skoro nieruchomość objęta sporem znalazła się w obszarze ograniczonego użytkowania już na mocy rozporządzenia Wojewody (...) z 17 grudnia 2003 r., to dwuletni termin zawity wynikający z art. 129 ust. 4 p.o.ś. należy liczyć od wejścia w życie tego aktu, czyli od 1 stycznia 2004 r. Po wejściu w życie rozporządzenia Wojewody (...) z 31 grudnia 2007 r., czyli po 22 lutego 2008 r., powodowie mogli dochodzić roszczeń odszkodowawczych tylko w takim zakresie, w jakim szkoda pozostaje w związku przyczynowym ze zmianami wynikającymi z faktu, że ich nieruchomość znalazła się w strefie I, tj. strefie o największych obostrzeniach co do użytkowania nieruchomości. O ile w przypadku utraty nieruchomości można było mówić o zwiększeniu szkody na skutek dalszych ograniczeń wynikających z nowego rozporządzenia, to nie zostało w sprawie wykazane, aby miały one wpływ na zwiększenie zakresu prac jakie trzeba było wykonać w celu rewitalizacji akustycznej budynku.

Z niekwestionowanej przez powodów opinii biegłego T. P. jednoznacznie wynika, że brał on pod uwagę stan sprzed wejścia w życie rozporządzenia z 2007 r. Wydanie tego aktu nie miało wpływu na rodzaj i wartość nakładów, jakich trzeba było dokonać na nieruchomości powodów. Ze względu na hałas wywoływany przez samoloty, prace wygłuszeniowe winny być wykonane już wcześniej. W wyniku wejścia w życie rozporządzenia z dnia 31 grudnia 2007 r. powodowie nie doznali zatem w tym zakresie nowych szkód. Konieczność prac zmierzających do wygłuszenia budynku istniała już po wejściu w życie rozporządzenia Wojewody (...) z 17 grudnia 2003 r.. Roszczenia odszkodowawcze uległy zatem prekluzji z dniem 1 stycznia 2006 r.

Wyrażone na rozprawie apelacyjnej stanowisko, że zmiana strefy miała wpływ na zakres niezbędnych do wykonania prac, a nadto, gdyby przegrody akustyczne zostały wykonane wcześniej, to po zmianie rozporządzenia musiałyby być zrywane w celu złożenia ścian i okien o większej izolacyjności, nie znajduje wsparcia w znajdującym się w aktach sprawy materiale dowodowym. Powodowie już po rozpoznaniu apelacji od wyroku częściowego mieli świadomość, że w ocenie sądu drugiej instancji tylko szkody nieistniejące przed wejściem w życie rozporządzenia z 31 grudnia 2007 r. mogą zostać uznane za pozostające w związku przyczynowym z wprowadzeniem dalszych ograniczeń. Winni zatem z mocy art. 6 k.c. wykazać w jakim zakresie prace musiały zostać wykonane dopiero po zmianie strefy. Obowiązkiem temu nie sprościli.

Zasądzenie odszkodowania nastąpiło z naruszeniem przepisu art. 129 ust. 4 p.o.ś. Jest to przepis prawa materialnego i prawidłowość jego zastosowania Sąd Apelacyjny jest obowiązany poddać kontroli poza zarzutami podniesionymi w apelacji pozwanego. Pozwany podniósł zresztą ten zarzut, tyle, że nie w apelacji pisemnej, a dopiero w znacznie odbiegającym od niej wystąpieniu na rozprawie.

Z tego względu na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zaskarżony wyrok zmieniono i oddalono powództwo w zaskarżonej części. W konsekwencji zbyteczne stało się rozważanie dalszych zarzutów podniesionych przez pozwanego a także w apelacji powodów, która dotyczyła tylko części roszczenia odsetkowego. Wobec braku podstaw zasądzenia odszkodowania apelacja ta na podstawie art. 385 k.p.c. została oddalona.

Powodowie po rozszerzeniu powództwa dochodzili ostatecznie kwoty 82 432 zł tytułem utraty wartości nieruchomości oraz 93 407,50 zł tytułem kosztów rewitalizacji akustycznej budynku – łącznie 175 839,50 zł. Z tej kwoty wyrokiem częściowym zasądzono na ich rzecz 34 132 zł (po 17 066 zł), co stanowi około 20 % wartości przedmiotu sporu.

Pierwotnie żadna ze stron nie podważała ustaleń Sądu Okręgowego co do poniesionych kosztów procesu. Wynika z nich, że powodowie ponieśli koszty w łącznej wysokości 21 788 zł (5 671 zł – opłata od pozwu, 8 000 zł – zaliczka na poczet opinii, 8 117 zł – wynagrodzenie pełnomocnika), pozwany poniósł natomiast koszty zastępstwa procesowego w kwocie 8 100 zł.

Na rozprawie apelacyjnej pozwany zarzucił pominięcie złożonego przez niego spisu kosztów oraz błędne zasądzenie powodom kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym, choć nie brali oni w nim udziału. Zarzuty te są częściowo trafne. Nie ma racji pozwany co do kosztów postępowania zażaleniowego – powodowi wnieśli

bowiem odpowiedź na zażalenie pozwanego, w której domagali się zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego za to postępowanie.

Rację ma natomiast pozwany wywodząc, że koszty wskazane w spisie nie muszą być wykazywane dokumentami. Stanowisko judykatury jest w tej kwestii ugruntowane i jednoznaczne. Sąd Najwyższy niejednokrotnie wyrażał pogląd, że pełnomocnik strony nie ma obowiązku udowodnienia wysokości pozycji przedstawionych w spisie kosztów, ale kwoty te mogą podlegać badaniu przez sąd na zasadach ogólnych (art. 233 k.p.c.) z urzędu lub na wniosek strony przeciwnej (zob. np. postanowienie z 16 lutego 2011 r. w sprawie II CZ 202/10, LEX nr 738552 i z 27 listopada 2002 r. w sprawie III CZP 13/02, OSNC 2004/1/6). Sąd Okręgowy nie mógł więc pominąć złożonego na rozprawie spisu lecz winien poddać go ocenie.

Pełnomocnik powodów nie kwestionował spisu ani przed sądem pierwszej instancji, ani też po złożeniu na rozprawie apelacyjnej kserokopii poleceń wyjazdu, które miały te koszty obrazować. Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik pozwanego ograniczył żądanie zwrotu kosztów stawiennictwa na rozprawie w dniu 10 marca 2010 r. do ich połowy, ponieważ tego dnia reprezentował pozwanego na dwóch rozprawach.

Łączna kwota wynikająca ze spisu – 9 011,41 zł winna zostać zatem umniejszona o 265,67 zł, co daje 8 745,74 zł.

Stosownie do wyniku sporu (art. 100 k.p.c.) powodom należy się 20% z poniesionych kosztów, czyli 4 357,60 zł. Pozwany poniósł koszty zastępstwa procesowego w kwocie 8 745,74 zł, z czego może domagać się od powodów zwrotu 80%, czyli 6 996,60 zł. Po wzajemnym obrachunku powodowie winni zatem zapłacić na rzecz pozwanego 2 639 zł i na podstawie art. 105 § 1 k.p.c. zasądzono od każdego z nich połowę tej kwoty – 1 319,50 zł.

Skarb Państwa wyłożył tymczasowo koszty opinii biegłego w kwocie 3 877,76 zł, z czego należne od powodów 80% to 3 102,20 zł (po 1 551,10 zł). Pozwany na podstawie powołanych przez Sąd pierwszej instancji przepisów winien zwrócić 20% tych wydatków, czyli 775,56 zł.

Nie zostały także w całości uiszczone opłaty od pozwu (opłata należna 8 792 zł – opłata uiszczona – 5 671 zł = 3 121 zł) i od apelacji od wyroku częściowego – 4 122 zł, łącznie 7 243 zł. Pozwany jest zwolniony od ponoszenia opłat sądowych, zatem tylko od powodów nakazano ściągnąć 80% z tej sumy – 5 794,40 zł, czyli po 2 897,20 zł od każdego z nich, co łącznie z kosztami opinii biegłego (po 1 551,10 zł) daje po 4 448,30 zł.

W postępowaniu apelacyjnym powodowie przegrali w całości i na podstawie art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. winni zwrócić pozwanemu poniesione przez niego koszty zastępstwa procesowego, na które złożyły się wynagrodzenie radcy – 2 700 zł i koszt dojazdu – 135,55 zł, co daje po 1 417,77 zł od każdego z powodów. Wysokość wynagrodzenia radcy ustalono na podstawie § 2 ust. 1, § 6 pkt 6 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2002.163.1348).

Ponadto na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2005.167.1398 ze zm.) nakazano ściągnąć od powodów opłatę od apelacji, od uiszczenia której strona pozwana była zwolniona, czyli po 1/2 z 4 671 zł.

/-/SSA Jan Futro /-/SSA Małgorzata Gulczyńska /-/SSA Mikołaj Tomaszewski